

Miljödepartementet
Att: Ylva Birkne
103 33 Stockholm

dnr M2020/01926

2021-04-27

LM2021/002934

Remissvar - Skogsutredningens betänkande SOU 2020:73 Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen

Miljödepartementet dnr M2020/01926

I. Sammanfattning

Lantmäteriet har av regeringen fått i uppdrag att verka för en digitaliserad samhällsbyggnadsprocess och bör i linje med det uppdraget verka för att ny och ändrad lagstiftning stödjer en sådan utveckling.

Fastighetsregistrets olika delar har olika förutsättningar att tillgodose olika krav på offentliggöranden av uppgifter. Anteckningar i inskrivningsdelen kan inte kopplas till registerkartan (kartdelen) och det är därför inte lämpligt att offentliggöra uppgifter som styr markanvändningen på del av fastighet i den delen av registret.

Lantmäteriet begränsar sitt yttrande till att avse den del som behandlar frågan om offentliggörande av beslut enligt 18 och 18 b § första stycket 1 skogsvårdslagen. Lantmäteriet **avstyrker** förslaget om att offentliggörande av dessa beslut ska ske genom anteckning i inskrivningsdelen i fastighetsregistret. Skälen till det är att förslaget inte stödjer en digitaliserad samhällsbyggnadsprocess och att anteckning i inskrivningsdelen inte möjliggör koppling till registerkartan. Detta leder i sin tur till brister i möjligheter att ajourhålla uppgifterna samt sämre möjligheter att hitta besluten. Bland annat riskerar anteckning att komma att finnas på fler fastigheter än de som berörs av beslutet eller att förvinna vid ändringar i fastighetsindelningen. Utöver det finns det ytterligare brister i utredningens förslag som kräver förbättringar eller förtydliganden.

Lantmäteriet föreslår, i syfte att förbättra förslaget, att uppgiften istället offentliggörs i fastighetsregistrets allmänna del. I första hand ser vi att register hålls hos Skogsstyrelsen med koppling till fastighetsregistret, dvs att dubbellagring inte sker. I andra hand kan registrering ske i den allmänna delen för Lantmäterimyndigheten att ajourhålla.

Lantmäteriet ser oavsett val av metod vid offentliggörandet, ett behov av förbättringar och klargöranden av utredningens förslag. Bland annat behövs bestämmelser om ajourhållning och om det beslut som ska offentliggöras. Om registrering ska ske i allmänna delen krävs författningsändringar, bl.a. i förordning (2000:308) om fastighetsregister. Det kan vidare krävas en del praktiska anpassningar hos Lantmäteriet avseende de förslag som presenteras till offentliggörande i fastighetsregistrets inskrivningsdel, så också om förslaget görs om till att ett offentliggörande istället ska ske i den allmänna delen.

2. Anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel

Om fastighetsregistret och om uppdraget att verka för en digital samhällsbyggnadsprocess

Dagens fastighetsregister består av olika delar, inskrivningsdelen, byggnadsdelen, adressdelen, taxeringsdelen, kartdelen och den allmänna delen. De olika delarna fyller olika funktioner. De delar som berör detta remissvar är inskrivningsdelen, kartdelen och den allmänna delen.

Inskrivningsdelen är den del som visar uppgifter om lagfarna ägare och in-teckningar. Här finns även olika anteckningar som knyts till fastigheten i sin helhet. Dessa kan t.ex. innebära att fastigheten är upplåten med tomträtt eller att det finns hinder att överlåta fastigheten. I denna del finns även information om inskrivna rättigheter. Den *allmänna delen* har som syfte att informera ytterligare om de rättsförhållanden som gäller för respektive fastighet med hänsyn till geografiskt läge. Det kan här vara fråga om fastigheters läge, gränser, areal, belastningar, förmåner och genomförda fastighetsbildningsåtgärder. Det kan även handla om planer eller andra områdesbestämmelser som gäller för visst område och som styr markens tillåtna användning. I den här delen av registret knyts uppgiften istället till visst utrymme eller utbredning inom fastigheten.

Det här innebär att uppgifter i fastighetsregistrets inskrivningsdel endast går att knyta till en hel fastighet och kan alltså inte i registret knytas till viss geografisk yta. Uppgifter som förs i fastighetsregistrets allmänna del ska däremot knytas till bestämd geografisk yta i registerkartan. Det är därför olämpligt att föra in uppgifter som är knutna till visst område i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Till detta ska också beaktas att det i fastighetsregistrets inskrivningsdel inte går att tillgängliggöra beslut direkt i webbtjänst tillgängliga för

myndigheter, medan detta är möjligt i den allmänna delen och i registerkartan.

Lantmäteriet har av regeringen fått uppdraget att verka för en samordnad digital samhällsbyggnadsprocess. Uppdraget syftar till att aktörer inom samhällsbyggnadsprocessen enkelt ska få tillgång till den information som behövs för att bidra till en snabbare och mer effektiv samhällsbyggnad. Ett led i detta arbete är att eftersträva en digitalt obruten process. Detta bedöms bland annat kunna ske med enhetlig och digitalt tillgänglig information samt genom en digital dialog från gemensamt åtkomliga underlag.¹ Med anledning av dessa slutsatser strävar Lantmäteriet vid utveckling av lagstiftning eller författning mot att information ska lagras och hämtas hos källan.² En av fördelarna med en sådan ordning är att det är producenten av informationen som har bäst förutsättningar att säkerställa att informationen är tillförlitlig, aktuell och klassad mot bakgrund av relevant skyddslagstiftning.

2.1. Lantmäteriets synpunkter på förslaget om offentliggörande i fastighetsregistrets inskrivningsdel

Lantmäteriet avstyrker utredningens förslag om att anteckning ska ske i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Lantmäteriet instämmer i utredningens bedömning att beslut enligt 18 § och 18 b § första stycket 1 skogsvårdslagen vid inskränkningar som avsevärt försvårar markanvändningen kan jämföras med inrättande av biotopskyddsområde enligt miljöbalken. Lantmäteriet instämmer även i utredningens bedömning att detta påverkar fastighetens ekonomiska värde och att beslutet behöver offentliggöras.

Lantmäteriet anser däremot att den valda metoden som utredningen föreslår inte är ändamålsenlig utifrån nedan punkter.

1. Krav på anteckningens uppgifter svarar inte mot krav på beslutet
2. Förslaget ger inte möjlighet till att beslutet lokaliseras till geografisk yta
3. Förslaget saknar möjligheter till god ajourhållning av beslutet
4. Förslaget stödjer inte lättillgänglig åtkomst till beslutet
5. Förslaget motverkar en digital samhällsbyggnadsprocess och DIGG:s grundläggande principer för digital samverkan

Dessa brister redogörs för mer i detalj i nedan underrubriker.

Utöver detta har det i utredningens förslag angetts att Skogsstyrelsen ska söka och bekosta anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Eftersom förslaget inte innebär att någon underrättelse ska skickas ut med anledning

¹ Lantmäterirapport 2018:1, Digitalt först – För en smartare samhällsbyggnadsprocess. 2018-01-30

² [Nationellt tillgängliggörande av geodata i samhällsbyggnadsprocessen](#) och Bilaga 3 till rapport dnr 519-2018/2889. Behov av anpassning av fastighetsregisterlagstiftningen. 2019-04-26.

av beviljad anteckning, är Lantmäteriets bedömning att någon expeditionsavgift inte kommer bli aktuell utifrån gällande regelverk. Inte heller ett eventuellt införande av uppgifter i fastighetsregistrets allmänna del skulle generera några kostnader för uppgiftslämnaren.

Lantmäteriet framhåller att det finns andra metoder för offentliggörande och dessa redovisas i avsnitt 3. *Lantmäteriets förslag*. I det avsnittet redovisas även särskilt förslag som kan göra utredningens förslag bättre, om man trots Lantmäteriets synpunkter och avstyrkande, avser att gå vidare med förslaget att offentliggörandet ska ske i inskrivningsdelen.

2.1.1. KRAV PÅ ANTECKNINGENS UPPGIFTER SVARAR INTE MOT KRAVEN PÅ BESLUT

Det är viktigt att den information som ska antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel, tydligt framgår av det underlag som ges in till myndigheten.

Om det ska framgå av anteckningen om pågående markanvändning är skogsbruk, skogsbruk med avverkningsrestriktioner eller om avverkning inte är tillåten, är det därför viktigt att dessa omständigheter tydligt framgår av Skogsstyrelsens beslut som ska anmälas för anteckning. Det innebär att det bör finnas motsvarande bestämmelser avseende krav på beslut som lämnas vid ansökan om avverkning enligt 18 § och 18 b § första stycket 1 skogsvårdslagen. Detta eftersom en ansökan om anteckning som inte är komplett kommer att avvisas.

2.1.2. FÖRSLAGET GER INTE MÖJLIGHET TILL ATT BESLUTET LOKALISERAS TILL VISS GEOGRAFISK YTA

Det bör även framgå av beslutet huruvida det gäller hela fastigheten och om så inte är fallet bör det lokaliseras vilket område av fastigheten som beslutet gäller. Jämför med beslut om inrättande av biotopskyddsområde enligt 6 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. där det ställs krav på att gränserna för området ska redovisas i beslutet.

Om anteckning sker i inskrivningsdelen saknas dock möjlighet att knyta anteckningen till registerkartan. Att geografisk redovisning av berörd yta redovisas i registerkartan underlättar för den som informationen riktar sig till eller för den som ska hantera informationen vid fastighetsbildningsåtgärd.

2.1.3. FÖRSLAGET SAKNAR MÖJLIGHETER TILL GOD AJOURHÅLLNING AV BESLUTET

Det är något oklart om det enligt förslaget om ett beslut som ska antecknas enligt 35 § Skogsvårdsförordningen, ska gälla på evig tid eller om anteckningen ska tas bort och i sådant fall när eller till följd av vilket underlag.

Av utredningen framgår att en ny ansökan om avverkning kan utmynna i en annan bedömning från Skogsstyrelsen, till exempel på grund av radikala

2021-04-28

LM2021/002934-0002

förändringar i naturen som brand, insektsangrepp eller invasion av främmande arter. "Skogsstyrelsen skulle alltså vid en senare prövning kunna bedöma att avverkning kan tillåtas. Ett senare beslut om att tillåta avverkning ska då anses vara ett grundläggande beslut om ändrad markanvändning". I avsnittet som behandlar återkrav på ersättning uttalas att en ny ansökan om avverkning endast i undantagsfall kan ge ett annat utfall om beslut om inskränkningar i rätten till avverkning tidigare meddelats. Skälet till det anges vara att ett beslut om inskränkning i rätten till avverkning ska motsvara ett långsiktigt skyddsbehov för en natur- eller kulturmiljö och ett förbud mot alla skogsbruksåtgärder bär likheter med ett beslut om att inrätta biotopskyddsområde.

Även om nytt beslut enligt 18 § och 18 b § första stycket 1 skogsvårdslagen avses ske endast undantagsvis för samma område som skulle innebära att inskränkning upphör, tolkar vi utredningens förslag som att det kan ske och att tillåten markanvändning därigenom kan ändras. Med nuvarande förslag kan det, om beslut ändras utan efterföljande uppdatering med borttagande av anteckning, innebära att en anteckning enligt 35 § skogsvårdsförordningen inte överensstämmer med de verkliga förhållandena.

Förslaget innebär vidare att lantmäterimyndigheterna vid förrättningshandläggning inte har möjlighet att direkt genom beredning i handläggningssystemet kunna ändra vilken eller vilka fastigheter som ska beröras efter fastighetsbildningsåtgärd. Det finns dock visst rättsligt stöd för att underrätta fastighetsinskrivningen om ändringar i fastighetsindelningen, men ingen heltäckande underrättelseskyldighet. Det rättsliga stödet består i en föreskrift till 75–77 §§ förordning (2000:308) om fastighetsregister som säger att underrättelse ska ske till fastighetsinskrivningen för det fall lantmäterimyndigheten vid förrättning lämnat intyg om att fastighet uppenbarligen inte berörs av anteckning som förs i inskrivningsdelen. Att intyg om detta ska kunna lämnas förutsätter att det i förrättningen funnits anledning att utreda förutsättningarna i den aktuella anteckningen. För övriga fall kommer intyg inte lämnas med resultatet att anteckningen sprids till fler fastigheter än den som den ursprungligen antecknats i. När en fastighetsreglering sker så att en fastighet med anteckning avregistreras, leder ändring i fastighetsindelning till att anteckningar försvinner. För sådan situation saknas det rättsligt stöd för att underrätta fastighetsinskrivningen. Sammantaget kommer dessa begränsningar i möjlighet att underrätta fastighetsinskrivningen resultera i att anteckning sprids till fler fastigheter än de som berörs av beslut och att anteckning försvinner vid avregistrering av fastighet. En sådan smitta eller att anteckning försvunnit trots att ett område berörs av beslut enligt 18 § eller 18 b § första stycket 1 skogsvårdslagen kommer att leda till merarbete för enskilda och myndigheter, samt generera eventuella rättsförluster. En anteckning på en flera hundra hektar stor skogsbruksfastighet kan i

realiteten visa sig omfatta en mycket liten yta på bara några hektar. Stora skogsbruksfastigheter kan ha omfattande ytor exploateringsbar mark, vilket i praktiken innebär att problematiken med sådan smitta som nämnts kan bli påtaglig.

2.1.4. FÖRSLAGET STÖDJER INTE LÄTTILLGÄNGLIG ÅTKOMST TILL BESLUTET

Ett offentliggörande genom anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel innebär att beslutet bakom en anteckning inte blir åtkomlig genom Lantmäteriets webbtjänster. För att ta del av antecknings innehåll, dvs beslutet krävs manuell hantering genom beställning av akten hos Lantmäteriets kundtjänst eller Skogsstyrelsen för att få information om beslutet.

För fastighetsbildningsverksamheten som är beroende av att lätt ha åtkomst till sådana förutsättningar som påverkar bedömningar i ett fastighetsbildningsärende, blir en sådan ordning till problem, dels genom att förrättningarna tar längre tid och dels genom att en manuell hantering driver ökade förrättningskostnader. Förslaget innebär att inte heller förrättningslantmätare kan se besluten eller innehållet av besluten i allmänna delen eller registerkartan. För att få tillgång till innehållet som anteckningen grundar sig på måste handlingarna beställas manuellt från fastighetsinskrivningen eller från Skogsstyrelsen, alternativt genom kontakt med fastighetsägaren. Eftersom nuvarande förslag innebär att informationen om nekad avverkning knyts till en hel fastighet som kan bestå av flera hundra hektar skog, men endast beröra en liten del av denna, kan det förväntas att många sådana handlingar kommer att behöva efterfrågas trots att beslutet inte rör det område som förrättningen behandlar.

2.1.5. FÖRSLAGET MOTVERKAR EN DIGITAL SAMHÄLLSBYGGNADSPROCESS OCH DIGG:S GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER FÖR DIGITAL SAMVERKAN

Myndigheten för digital samverkan har satt upp ett antal grundläggande principer för digital samverkan mellan myndigheter. I dessa finns bland annat principer för att förenkla administrationen såväl som att ha en helhetssyn på informationshanteringen där myndigheter ska arbeta för att hantera informationen vid källan. Lantmäteriet arbetar i detta sammanhang aktivt för en smartare samhällsbyggnadsprocess genom att arbeta för en ökad digitalisering av processer. En viktig faktor i detta är att etablera en nationell digital infrastruktur för tillgängliggörande av standardiserade dataset. Det innebär även att vid utveckling av lagstiftning verka för att nya lagförslag möjliggör en digital process. Data i form av beslut eller bestämmelser som styr markanvändningen är en viktig komponent för möjligheter att använda marken. Sådan data bör i första hand lagras hos ägaren till informationen, i detta fall Skogsstyrelsen, med en koppling till fastighetsregistret för offentliggörande. Detta syftar till att bygga en nationell geodataplattform. I andra hand bör informationen

offentliggöras i fastighetsregistrets allmänna del för möjlighet till visning i registerkartan, tillgång till akt samt möjlighet till den ajourhållning som beskrivits ovan. Utredningens förslag innefattar inget av detta.

En annan fråga som kopplar till den digitala samhällsbyggnadsprocessen och DIGG:s principer är i vilket format beslut levereras i för offentliggörande. Beslutet bör levereras för offentliggörande i sådant format som gynnar en fortsatt digital hantering av informationen.

3. Lantmäteriets förslag

Först och främst bör en metod för att offentliggöra uppgifter som reglerar markanvändning för del av fastighet vara sådan som leder till att uppgiften finns i fastighetsregistrets allmänna del och i registerkartan.

Det kan ske på två sätt:

(1) genom att Skogsstyrelsen för register för de beslut som ska speglas i fastighetsregistret och att uppgifterna hämtas in från källan, dvs ingen dubbellagring, eller

(2) genom att Skogsstyrelsen tillhandahåller de uppgifter som ska offentliggöras i fastighetsregistret till Lantmäterimyndigheten i ett digitalt format för effektiv hantering.

Lantmäteriet förordar det alternativ som innebär att dubbellagring undviks, men är positiv även till det andra alternativet, med hänsyn till att det kan betraktas som en förberedelse till att kunna ha lagring vid källan.

I övrigt innebär ett offentliggörande i fastighetsregistrets allmänna del en avsevärd förbättring med hänsyn till de brister som uppmärksammats i föregående avsnitt. För att komma till rätta med alla brister behöver utredningens förslag kompletteras ytterligare.

Även om utredningens förslag om anteckning i inskrivningsdelen avses genomföras, krävs kompletteringar för att komma till rätta med en del allvarliga brister i förslaget.

3.1. Kompletteringar som krävs oavsett metod för offentliggörandet

Det bör till paragraferna 18 § och 18 b § första stycket 1 skogsvårdslagen finnas en bestämmelse som reglerar vad beslut ska innehålla i sådan omfattning att utredningens förslag för krav avseende innehållet i en anteckning, som minimum regleras däri.

Det bör till paragraferna 18 § och 18 b § första stycket 1 skogsvårdslagen finnas en bestämmelse som reglerar beslutsinnehåll så att det ställs krav på att gränserna för området som berörs av beslut ska redovisas. En jämförelse kan göras med beslut om inrättande av biotopskyddsområde enligt 6 §

förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., där det ställs krav på att gränserna för området ska redovisas i beslutet.

Förslaget bör kompletteras med bestämmelser om när en anteckning ska tas bort, samt att Skogsstyrelsen ska ha en skyldighet att anmäla till Lantmäteriet när anteckningen ska tas bort. Jämför med t.ex. 11 § 2 st. förordning (1998:930) om miljöriskområden, där det framgår hur anteckning förs och på vilken grund den kan tas bort. Vid införande i allmänna delen är 28 e § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. en bättre jämförelse.

För att anteckningen ska ligga på rätt fastighet även efter ändring i fastighetsindelningen vid en förrättning, behövs rättsligt stöd för att utföra utredning av antecknings innehåll vid fastighetsbildning. Det behövs även ett fullt rättsligt stöd eller en rättslig skyldighet för lantmäterimyndigheterna att underrätta ajourhållande (fastighetsinskrivningen) vid ändringar som påverkar anteckning. Eftersom detta med nuvarande förslag innebär en i stort sett analog hantering, kommer ett sådant förslag att generera ökade handläggningstider för lantmäteriförrättningar och även ökade förrättningskostnader för sakägare. Sådana negativa effekter för sakägare i förrättningar är sådant som Lantmäteriet aktivt arbetar för att motverka.

3.1.1. KONKRETA FÖRSLAG VID GENOMFÖRANDE AV UTREDNINGENS FÖRSLAG

Lantmäteriet vill påtala vikten av att ikraftträdandedatumet sätts tillräckligt långt fram i tiden för att möjliggöra anpassning av system, uppdatera handböcker och annat informationsmaterial samt tid för att förbereda Lantmäteriets organisation på de kommande förändringarna. Det vore även värdefullt om det är möjligt att göra en uppskattning av hur många beslut per år som förväntas anmälas för anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Alternativt att övergångsbestämmelser införs för att tillgodose detta behov.

3.2. Krav för att offentliggörandet ska kunna ske i den allmänna delen

För att ha lagstöd för införande av uppgiften i allmänna delen krävs ett tillägg i 27 § punkt tre i förordning (2000:308) om fastighetsregister att den även omfattar beslut enligt skogsvårdslagen. Därutöver behövs ett tillägg i Lantmäteriets författningssamling LMFS 2020:3 som närmare specificerar vilka skydd som 27 § förordning (2000:308) om fastighetsregister avser.

Om förslaget ska anpassas så att Lantmäterimyndigheterna svarar för ajourhållning i fastighetsregistrets allmänna del, behöver det ställas krav på att Skogsstyrelsen förser Lantmäterimyndigheterna med nya beslut som ska leda till att uppgiften också kan tas bort från fastighetsregistret. Detta kan ske genom ett tillägg i förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. I förordningens 28 e § finns en uppräkningslista över de beslut

som ska skickas till Lantmäterimyndigheten i sju punkter. Om kravet på ajourhållning ska ske via den kan en åttonde punkt läggas till den. Den skulle kunna utformas så att beslut enligt 18 § och 18 b § första stycket 1 skogsvårdslagen som innebär inskränkning i fastighetsägares rätt att avverka skog ska skickas till Lantmäterimyndigheten.

Det bör även ställas krav på att beslut enligt 18 § och 18 b § första stycket 1 skogsvårdslagen ska innefatta kartredovisning som visar beslutets geografiska utbredning. Beslut ska fattas på kartmaterial med aktuell fastighetsindelning. Vidare bör det ställas krav på att besluten ska levereras till Lantmäteriet i digitalt format för ajourhållning.

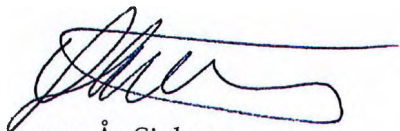
3.3. Andra konkreta effekter av Lantmäteriets förslag

Om ett register med tillhörande uppgifter skulle upprättas hos Skogsstyrelsen krävs ett samarbete mellan Skogsstyrelsen och Lantmäteriet för att kunna möjliggöra en implementering av tillgång till dessa uppgifter, så att uppgifterna därefter ska kunna offentliggöras i fastighetsregistret. Förslaget är även här att uppgifterna offentliggörs via registerkartan i allmänna delen. Här ser vi att det finns behov av att en utredning genomförs om hur dessa uppgifter ska föras in i fastighetsregistret innan det går att säga något om hur stor arbetsinsats detta kommer att kräva från Lantmäteriets sida. De fördelar som detta kan ge långsiktigt bedöms dock överstiga de insatser som skulle krävas för ett införande, där aktualiteten på information är en av de största fördelarna med förslaget.

Ett införande av uppgifterna i allmänna delen innebär att ny information behöver införas samt ett införande av nya geometrier vilket är en liten större åtgärd än den som blir fallet om informationen införs i inskrivningsdelen. I tillhandahållandet behöver fastighetskartan och direkttjänster förändras, samt att kunderna behöver informeras. Detta är dock insatser i den storleksordning som ryms inom den ordinarie förvaltningen.

Vid ett offentliggörande via eget register hos Skogsstyrelsen eller registrering i den allmänna delen behöver ikraftträdandedatumet och övergångsregler anpassas till vald metod för offentliggörandet. Se även de behov som framhållits i avsnitt 3.1.1.

Lantmäteriets beslut i detta ärende har fattats av Generaldirektör Susanne Ås Sivborg. I den slutliga handläggningen av ärendet har också deltagit Ställföreträdande generaldirektör Anders Lundquist, Verksamhetsområdeschef Anders Sandin, Verksamhetsområdeschef Tove Elvelid, Enhetschef Catharina Hökby, Jurist David Fridh, Funktionschef Anders Svensson, Lantmätare Olof Unger och Lantmätare Linda Pantzar, den senare föredragande.

Susanne Ås Sivborg

OM PERSONUPPGIFTER

När Lantmäteriet samlar in personuppgifter ska myndigheten lämna information om den behandling av personuppgifter som görs. Informationen går att hitta på hemsidan <https://www.lantmateriet.se/personuppgifter> eller genom att kontakta Kundcenter på telefonnummer 0771-63 63 63,

2021-04-28

LM2021/002934-0002